

<https://doi.org/10.70728/b.series.fil.v08.i07.054>

DINIY TERMINLARNI O'RGANISHDA LINGVOKULTUROLOGIK YONDASHUVNING AHAMIYATI

Tuxtasinova Nigina

*Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston milliy universiteti
Xorijiy filologiya fakulteti Fransuz filologiyasi kafedrası dotsenti;
nigina.tuxtasinova@gmail.com*

Annotatsiya. Oxirgi yillarda barcha sohalarda olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda lingvokulturologik yondashuv asosiy ilmiy nazariya sifatida yetakchilik qilmoqda. Mazkur yondashuv nafaqat, falsafa yoki qadriyatshunoslik yo'nalishidagi tadqiqotlar, balki fizika, kimyo, matematika, informatika, tarix, dinshunoslik, lingvomadaniyatshunoslik, adabiyotshunoslik, san'atshunoslik va tarjimashunoslikda ham muhim nazariya sifatida maydonga chiqdi. Mazkur maqolada diniy terminlarning tarjimasida lingvokulturologik yondashuvning zarurati va ahamiyatiga doir masalalarga to'xtalishdan oldin, uning leksikografik ta'rifi hamda mazmun-mohiyatinianiqlashtirib olishni joiz topdik.

Kalit so'zlar. Lingvokognitiv, avliyolar hayoti, agiografik termin, muqaddas matn.

РОЛЬ ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКОГО ПОДХОДА В ИЗУЧЕНИИ РЕЛИГИОЗНЫХ ТЕРМИНОВ

Аннотация. В последние годы аксиологический подход занимает лидирующие позиции в качестве основной научной теории в научных исследованиях во всех областях. Этот подход проявил себя как важная теория не только в исследованиях в области философии и ценностных ориентаций, но и в физике, химии, математике, информатике, истории, религиоведении, лингвистике и культурологии, литературоведении, искусствознании и переводоведении. В данном параграфе, прежде чем рассматривать вопросы необходимости и важности аксиологического подхода при переводе агиографических терминов, мы сочли целесообразным уточнить его лексикографическое определение и содержание.

Ключевые слова. Лингвокогнитивный, жития святых, агиографический термин, священный текст.

THE ROLE OF THE LINGUOCULTURAL APPROACH IN THE STUDY OF RELIGIOUS TERMS

Annotation. In recent years, the axiological approach has been leading as the main scientific theory in scientific research in all fields. This approach has emerged as an important theory not only in studies in the field of philosophy or value studies, but also in physics, chemistry, mathematics, computer science, history, religious studies, linguistics and cultural studies, literary studies, art studies, and translation studies. In this paragraph, before addressing the issues of the necessity and importance of the axiological approach in the translation of hagiographic terms, we found it appropriate to clarify its lexicographical definition and content.

Keywords. Linguocognitive, lives of saints, hagiographic term, sacred text.

Kirish. Agiografik tadqiqotlarni tarjimashunoslik nuqtai nazaridan o'rganish mazkur yo'nalishga xos bo'lgan so'zlarning diniy matnlardan boshqa, ya'ni badiiy, siyosiy, ijtimoiy hamda psixologik yo'nalishdagi matnlarda ham uchrashi mumkinligini namoyon etadi. Har qanday termin o'z yo'nalishidan tashqari maydonda qo'llanilganda ma'lum bir semantik xususiyatlarini o'zgartiradi. Mazkur hodisa agiografiyaga oid terminlarni qayta ko'rib chiqib, aynan qanday so'zlar agio-terminlarga tegishli bo'la olishi masalasini oldimizga qo'yadi. Xususan badiiy matnlarda agiografik terminlarni aniqlash, ularning berilishi bilan bog'liq muammolarni ham o'rganib chiqishni taqozo etadi. Tadqiqot jarayonida agiografik matnlarni tahlil etish va ularning ma'nosini ochib berishda turli yondashuvlar mavjudligi aniqlandi.

Jumladan, Bolon'ya universiteti tadqiqodchisi M.Marko buyuk insonlar hayotiga bag'ishlab yozilgan asarlar va ularda berilgan noto'g'ri ma'lumotlarni aniqlash jarayonida agiografik asarlarni tahlil etib o'tgan. Uning fikricha, agiografik matnlar ham asosan aniq bo'lmagan manbalar asosida yoziluvchi badiiy asarlar turiga kiradi. Badiiy biografiyaning ko'p va xilma-xil shakllar taksonomiyasi o'ziga xos biografiya poetikasining tavsifi va uning adabiy masalalarini hamda adabiyotdan tashqari (tarixiy, sosiologik, falsafiy va hatto siyosiy) ta'sirlarni tahlil qiladi. Uning epistemologik mazmunini voqelikning izohlovchi kategoriyasi sifatida baholash mumkin. Insonning mavjudligini hikoya qilish usuli asrlar davomida madaniy sharoit va yozuv uslublariga, ikkinchidan individuallikka berilgan e'tiborga qarab o'zgarib kelgan. Ushbu mezonlarning xilma-xilligi "Hayot", "Afsona", "Agiografiya", "Maqto'v", "Portret" nomlari ostida joylashgan matnli ob'ektlarni tashkil etadi va biografik nutqning turli xil usullari bilan bog'langan. Bu usullar quyidagi uchta turga bo'linadi: epidiktik, tarixiy va adabiy. Ushbu janrlarning barchasi qadimgi parabioografiyaning belgisidir, ammo axloqiy asosda ifodalanishi nasroniy adabiyotining martirologiyalari, afsonalari va agiografiyalari, O'rta asrlarda taniqli insonlar hayotining butun an'analarida ham aks etgan.

Tahlil va natijalar. Uyg'onish davriga oid matn tipologiyalarida shaxsning hayoti o'z-o'zidan kuchga ega emas, balki "parenetik misol" o'rnini egallaydi, boshqacha aytganda umumiy fazilatlarining kollektiv modeli sifatida namoyon bo'ladi. Estetik nuqtai nazardan an'anaviy biografik shakllarning agiografiyasi va tarixiy shaxs hayotining qayta tiklanishi,

hattoki, boshqa adabiy shakllar (ayniqsa, teatr, kino, fotografiya, chizma, radio)dan foydalanishning ahamiyatini ta'kidlash joizdir¹²⁵.

Faylasuf olim Alessandro Pozzo agiografik matnlardagi ilohiylashtirish masalalariga falsafiy jihatdan yondashib, ulardagi mo‘jizalarning ifodalanishini “ksenolaliya” deb nomlaydi¹²⁶. Ksenolaliya so‘zi (ksenoglossia bilan sinonim) ikki yunoncha so‘zdan iborat bo‘lib, ksenos, "begona" va laleo, "aralashtirib gapirish", degan ma'noni anglatadi. Bu tushuncha tilda hali to‘liq o‘rganilmagan mo‘jizaviy voqea-hodisalarni bildiradi. Insonlarni ijobiy ruhlantiruvchi agiografiya - bu o‘ziga xos kompozisiya qoidalariga ega bo‘lgan adabiy janr. Faylasuf olim Alessandro Pozzo agiografik matnlardagi ilohiylashtirish masalalariga falsafiy jihatdan yondashib, ulardagi mo‘jizalarning ifodalanishini “ksenolaliya” deb nomlaydi. Ksenolaliya so‘zi (ksenoglossia bilan sinonim) ikki yunoncha so‘zdan iborat bo‘lib, ksenos, "begona" va laleo, "aralashtirib gapirish", degan ma'noni anglatadi. Bu tushuncha tilda hali to‘liq o‘rganilmagan mo‘jizaviy voqea-hodisalarni bildiradi. Insonlarni ijobiy ruhlantiruvchi agiografiya - bu o‘ziga xos kompozisiya qoidalariga ega bo‘lgan adabiy janr. Ksenolaliya esa, mo‘jizaviy ifoda bo‘lib, tilda ilgari noma'lum bo‘lgan tushunchalarni ifodalaydi. Ushbu hodisa olimlar tomonidan ma'lum darajada tadqiq etilgan, biroq to‘liq o‘rganilmagan. A.Pozzo mulohazalariga ko‘ra, ksenolaliyaning lingvistik xususiyatlari o‘rganilmasligi agiomatnlarning ta'sir kuchini pasaytiradi.

A.L. Meril Bellini g‘arb agiografiyasi normalari va qonuniyatlari haqida yozar ekan, mazkur manbalarda berilgan ko‘plab muloqot shakllarining gender xususiyatlarni ham mavjudligini ta'kidlab, agiografik birliklar ko‘proq erkaklar nutqiga xosligini ta'kidlaydi. Shuningdek, mazkur tadqiqotda agiografiyaga tegishli so‘zlarni tahlil qilishda etimologik tahlilga alohida ahamiyat berish kerakligi qayd etilgan. Avliyolar hayoti va faoliyatidan so‘zlovchi asarlardagi ba’zi jumlar xalqlarning ijtimoiy hayot tarzi qonuniyatlariga aylanib borishi va shu jihatdan chuqur tahlil etilishi yoritib o‘tilgan.

Islom agiografiyasida muhim ahamiyat kasb *etgan tariqat, shariat, haqiqat* hamda *ma'rifat* kabi tushunchalar borki, ular bugungi kunga kelib inson ma'naviy-ruhiy kamolotining asosiy me'zonlari hisoblanadi. A.L. Meril Bellini ham aynan shunday so‘zlar tadqiqiga jiddiy e'tibor qaratish lozimligini aytib o'tadi. Diniy matnlarda qo'llaniladigan agiografik so‘zlar shu sohaga oid terminologik asosni to'ldirib boradi. Agiografik asarlar orqali kirib kelgan so‘zlar va diniy-tarixiy asarlarga xos so‘zlar o‘rtasidagi farqli hamda o‘xshash jihatlarni aniqlash mazkur so‘zlarning matndagi mohiyatini aniqlashtirishga xizmat qiladi. Biroq, har ikki turga xos bo‘lgan so‘zlarni bir-biridan keskin farqlab bo‘lmaydi, har ikkisi ham xalqlarning e'tiqodini va diniy qarashlarini ifodalaydi. Agiografik matnlarda foydalanilgan so‘zlarni terminologiya qonuniyatlari asosida tadqiq etish turli matnlarda, xususan badiiy matnlarda beriladigan mazkur so‘zlarning ilmiy asoslarini yoritish, sharhlash va ularning adekvat tarjimasiga erishishda muhim omil bo‘lib xizmat

¹²⁵ Mongelli Marco. *Narrer une vie, dire la vérité : la biofiction contemporaine.* – Paris, 2019. – 450 p.

¹²⁶ Alessandra Pozzo. *Le pouvoir des mots au Moyen Âge.* – Turnhout, 2014. – P.16.

qiladi. Agiografik terminlarning lingvokognitiv va lingvokulturologik tahlili, ushbu tushunchalarning xalq ongidagi tasavvurini aniqlashga yordam beradi. Bu esa o‘z navbatida agio-terminlarning badiiy matndagi kontekstual ma‘nosi hamda etimologiyasini qiyosiy tahlil etishni taqozo etadi.

Florence Windmüller (Florans Vindmyuller) xorijiy tillarni o‘rgatishning lingvokulturologik masalalarini pedagogika nuqtai nazaridan o‘rganish jarayonida “til va madaniyat” mavzusi tarkibiga kiruvchi leksik birliklarni batafsil sanab o‘tadi. Tadqiqot davomida maqol, matal, ibora va shu kabi nutq birliklarini til o‘rganish jarayonida birgalikda tahlil etib borish lozimligini uqtiradi hamda ularni diniy manbalar tarkibiga kiritadi. F.Vindmyullerning fikriga ko‘ra, til tarkibiga kiruvchi hamda so‘zlovchining madaniyatini o‘zida ifodalovchi jumlar xalqning e‘tiqodlari bilan bog‘liq, shuning uchun ham ularni agiografik manbalarga xos so‘zlar sifatida talqin qilish mumkin. Olima fikr-mulohazalarini quyidagi misol orqali izohlaydi.

“Les allusions et les connotations s’inscrivent dans une trame infinie de références culturelles partagées par les membres d’un même groupe culturel. L’assertion suivante, par exemple, « Et bien, si demain vendredi nous sommes le 1er avril, ce sera bel et bien le jour du poisson ! » exige la connaissance de la coutume populaire du locuteur et de son destinataire pour être compréhensible. Chaque collectivité est ainsi en possession d’un ensemble de mots, de proverbes, de vers, etc. qui constituent les références hagiographiques de la culture implicite”.

Demak, muloqot jarayonida foydalaniladigan ishora va qo‘shimcha sharhlovchi vositalar keng qamrovli madaniyatning bir qismini tashkil etadi. Masalan, “ertaga 1 aprel – baliq kuni” jumlasini o‘zida xalqning uzoq yillik turmush tarzi va e‘tiqodini aks ettiradi. So‘zlovchi va tinglovchi o‘rtasidagi muloqotning tushunarli hamda samarali bo‘lishi madaniy bilimlarning mustahkam bo‘lishini talab etadi. Maqol, she‘r va diniy oyatlar ichki agiografik ma‘lumotlar tarkibiga kiradi.

Rus olimasi N.Yu.Bikeyeva g‘arb olimlarining agiografik matn va ulardagi terminlarning o‘ziga xos xususiyatlari haqidagi tadqiqotlarini o‘rganib, agiografiyada tarixiylik yoki ilmiylikdan ko‘ra ko‘proq badiiy xususiyat mavjudligini ta‘kidlaydi.¹²⁷ U o‘zining "Azizlar haqidagi afsonalar" asarida qayd etishicha, Ippolit Delee avliyolarning hayotini "epik" va "tarixiy" turlarga bo‘lib, ularni "agiografiya" va "tarixshunoslik" tushunchalaridan farqlashni taklif qildi. Agiografiya tarixni xronik tarzda ifodalashni yoqlamaydi., shuning uchun bunday manbalarga yondashish yilnomalar va tarixga yondashishdan farq qilishi kerak. Shuning uchun tarix ilmi agiografik tushunchalar: "xurofot", "folklor", "ommabop e‘tiqod" va avliyolar yoki mo‘jizalar haqida yozilgan manbalarni inkor etgan. Avliyolarning hayoti, shahidlarning kechinmalari, mo‘jizalar haqidagi hikoyalar, vahiyalar, yodgorliklarni haqidagi hikoyalar agiografiyaning o‘rganish obyekti hisoblanadi.

¹²⁷ Бикеева Н. Ю. Средневековые жития святых между историей и историографией. //Диалог со временем 65. – Москва, 2018. 432 с.

Tadqiqotchi olim Kristel Rue-Delaryu (Christelle Rouet-Delarue) tarixshunoslar nutqining kognitiv xususiyatlarini o‘rgangan va agiografik terminlar shakllanishiga alohida to‘xtalib o‘tgan.¹²⁸ Olim agiografik matnlarga xos so‘zlarning mohiyatiga chuqur kirib borish uchun korpus tahlil qilish lozimligini ta’kidlaydi. Bu esa o‘z navbatida, agioterminlarning adekvat tarjimasi va mohiyatining yetarlicha yoritilishiga xizmat qiladi.

Fransuz tarjimashunos olimasi Karolin Filippart agiografik asarlar tarjimasining qonuniyatlarini aniqlab, ularga leksik, grammatik va semantik nuqtai nazardan yondashadi. Tadqiqotchi agiografik asarlar tarjimasini tahlil qilishda korpus lingvistikasi metodlariga tayangan. Tadqiqot ob’ekti bo‘lgan agiografik matnlar tarjimasi zamonaviy matematik lingvistika qoidalari asosida qiyoslangan va statistik hisoblash orqali bir tildan ikkinchi tilga tarjima qilib borilgan agiografik matnlarning o‘zgarib borish dinamikasini ishlab chiqqan. Bunda lotin tilidan tarjima qilinadigan asarlarning tarixiy bosqichlari ham inobatga olingan. Uning ta’kidlashicha, agiografik janrdagi asarlar O‘rta asrlarning eng boy adabiy merosi hisoblangan. Asrlar davomida xristian dinining lotin korpusi yangi matnlarning kiritilishi, eskirganlarini qayta yozish va moslashtirish, shuningdek, matnlarni tarjima qilish orqali boyitildi. Shuningdek, Karolin Filippartning fikriga ko‘ra G‘arbda agiografik qayta yozish hodisasi mavjud bo‘lib, Monike Goulet (2005 yilda) tomonidan mukammal sintez qilingan bo‘lsada, bu sohada tarjima qilish amaliyoti yetarlicha o‘rganilmagan deb hisoblanadi. Biroq, Vizantiya dunyosidan Lotin dunyosiga tarjima orqali kirib kelgan ko‘plab agiografik matnlar mavjud. Ushbu tarjimalarning eng qadimgi va eng mashhurlaridan biri Antaniyaning "Antuan hayoti" asari birinchi marta tarjima qilingan sanasi aniq emas, ikkinchi tarjima 357 yilda Avliyo Jeromning do‘sti Antioxiya Yevagri tomonidan tarjima qilingan. Sharq shahidlari, "Otalar hayoti" va tavba qilganlarning kechinmalari VI asrdayoq lotin tiliga tarjima qilingan. Tarjima faoliyati turli darajadagi muvaffaqiyatlar bilan davom etgan va Rim va Neapol tarjimonlari (9-10-chi) faoliyati natijasida rivojlanib borgan.

Chunki tarjima qilingan matnlar to‘g‘ridan-to‘g‘ri lotin tilida yozilganidek ishlatilgan. Shuning uchun tarjimalarni aniqlik bilan belgilash, tarjima qilingan matnni tarjima qilinmagan matndan ajratish, hattoki lotincha versiyasi uchun namuna bo‘lgan yunoncha matnni topish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotchi, tarjima subkorpusida kuzatiladigan xususiyatlar barcha tarjimalarda mavjudmi yoki ba’zi matnlarning o‘ziga xos foydalanish usuli mavjudmi, degan savolni qo‘ygan. Faktor tahlillari grammatik kategoriyalarni taqsimlab o‘rganishning yaxshi usuli hisoblanadi, chunki u bir vaqtning o‘zida matndagi o‘zgarishlarni hisobga olishi va o‘rganilgan matnlarda tahlil omillari sifatida saqlanib qolgan parametrlar assotsiatsiyasini ko‘rsatishi mumkin¹²⁹.

O‘zbek olimlari tadqiqotlari bilan tanishish jarayonida shu narsaga amin bo‘ldikki, ular tomonidan amalga oshirilgan ishlarning aksariyati agiografik terminlar emas, balki shu

¹²⁸ Christelle Rouet-Delarue. Analyse linguistique du discours historien: des sources au genre historique? Linguistique. Université Michel de Montaigne-Bordeaux, 2014. – 446 p.

¹²⁹ Caroline Philippart, « La traduction dans le domaine hagiographique médiolatin : l’apport de la linguistique quantitative », URL : <http://journals.openedition.org/rursus/1285>.

guruhga kiradigan asosiy istilohlar, ya’ni diniy terminlarning tarjimasiga qaratilganligining shohidi bo‘ldik. Masalan, Sh.R.Amonturdiyeva o‘zbek tilidagi diniy matnlarning funktsional-stilistik tadqiqiga bag‘ishlangan ilmiy ishida asosan, diniy matnlarda til birliklari berilishi lingvistik va ekstralingvistik xususiyatlarini aniqlagan, o‘zbek tili funktsional uslublari tizimida diniy uslubning mavjudligini asoslagan, shuningdek, o‘zbekcha diniy matnlarni funktsional-stilistik yo‘nalishda o‘rganib ularga vazifaviy-uslubiy jihatdan munosabat bildirgan. Mazkur tadqiqot qiyosiy aspektida olib borilmagan bo‘lsada, unda tadqiqotchi tomonidan diniy matnlarda qo‘llanilgan so‘zlarning leksik-semantik xususiyatlariga ko‘ra guruhlariga ajratilganligi bizning tadqiqotimizda ham agiografik terminlarni guruhlashtirishda o‘zining samarali natijasini berdi. Shoira Amanturdiyeva diniy matnlarni quyidagi guruhlariga ajratgan:

O‘zbek olimlari tadqiqotlari bilan tanishish jarayonida shu narsaga amin bo‘ldikki, ular tomonidan amalga oshirilgan ishlarning aksariyati agiografik terminlar emas, balki shu guruhga kiradigan asosiy istilohlar, ya’ni diniy terminlarning tarjimasiga qaratilganligining shohidi bo‘ldik. Masalan, Alloh, din, mazhab kabi tushunchalar bilan bog‘liq so‘zlar: Alloh, allayhissalom, anbiyo;

- shariat bilan bog‘liq so‘zlar: azon, valiy, zohid, imom;
- diniy ijtimoiy nufuz, mansab, bajariladigan amallar bilan bog‘liq so‘zlar: avliyo, valiy, zohid, imom;
- diniy joy nomlarini ifodalovchi so‘zlar: G‘aytul haram, Baytulloh;
- diniy kitoblar, qog‘oz bilan bog‘liq so‘zlar: Zabur, Injil, noma’i a’mol, oyat, sura;
- kiyim-kechaklarni ifodalovchi so‘zlar: joma, salla;
- g‘ayb dunyosini ifodalovchi so‘zlar: arosat, arsh;
- g‘ayb mavjudotlarini bildiruvchi so‘zlar: Azozil, Azroil;
- diniy marosimlarni ifodalovchi so‘zlar: mavlud, aqiqa.
- His-tuyg‘u, munosabat ifodalovchi so‘zlar: Allohu akbar, alhamdulillah, astag‘firilloh¹³⁰.

Aslida, diniy atamalar agiografik terminlar tarkibiga kiradi, chunki muqaddas joy nomlari, muqaddas insonlar, avliyolar va ularning hayoti va yashash sharoitlariga aloqador barcha leksemalarni qamrab oladi. Mazkur istilohlar qaysi dinga tegishli bo‘lishidan qat’iy nazar, agiografik terminlar tarkibiga kirib ketadi. Shu sababli biz, tadqiqot doirasida agiografik terminlarning o‘zbekcha-frantsuzcha tarjima lug‘atining nazariy-amaliy natijalarini ishlab chiqishda yuqoridagi tadqiqotdan unumli foydalandik.

Muqaddas matnlarda zamon kategoriyasining lingvomadaniy xususiyatlarini o‘rgangan Shoxista Sultonova muqaddas matnlarda zamon tushunchasining talqini, uning turli til birliklaridan voqealanishini yoritib bergan. Mazkur tadqiqotda muqaddas matnlarda zamon kategoriyasining talqini, uning lingvomadaniy xususiyatlarining temporal so‘zlar,

¹³⁰ Амантурдиева Ш.Р. Ўзбек тили матнининг функционал-стилистик тадқиқи. Филол.фан.бўйича фалсафа.док (PhD). дисс... автореф. –Самарқанд, 2020. –Б .14-15.

_____ **Qo‘qon DPI. Ilmiy xabarlar 2026-yil 7-son** _____ **B seriya**
frazologik birliklar, maqol va matallarda ifodalanishi ikki til materiallari asosida ochib berilgan. Qur‘oni Karim va Injildagi zamon to‘g‘risidagi ta‘limotlar lisoniy falsafiy jihatdan talqin qilingan. Dissertatsiyada tadqiqotchi tomonidan muqaddas matnlardagi zamon kategoriyasining quyidagi nazariy asoslari ishlab chiqilgan:

- 1) zamonning mohiyatini ochib beruvchi umumiylik va muqaddaslik;
- 2) muqaddas matnga xoslik;
- 3) antropotsentrik omil;
- 4) zamon kategoriyasining lisoniy voqealanishi¹³¹.

Sh.Sultonova muqaddas matnlardagi zamon kategoriyasining xalq ongi va madaniyatida qay darajada aks etishini aniqlash jarayonida musulmon hamda xristian xalqlari madaniyatiga xos diniy bayramlar, an‘analari, marosimlar va amallarni muqaddas zamon modelini til va madaniyatda maqol, matal va iboralar vositasida uyg‘unlashuvini asoslab, leksik-semantik, komponent hamda lingvomadaniy tahlil orqali isbotlab beradi.

Xulosa. Agiomatlar tarkibida keluvchi agiografik terminlar va ular bilan bog‘liq milliy-madaniy axborotlarni tarjimada to‘laqonli yaratilishi tarjima adekvatligini ta‘minlaydi. Olimlar islom agiografiyasida mavjud leksemalar, ya‘ni tariqat, shariat, ma‘rifat, haqiqat kabilarni inson ma‘naviy, madaniy va ruhiy kamolotini belgilovchi mezon deb ko‘rsatadilar. Musulmon va xristian madaniyatiga xos diniy marosimlar, urf-odatlar, an‘analarning agiomatlar tarkibida kelishi ular tahliliga lingvomadaniy aspektda yondashishni talab etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mongelli Marco. *Narrer une vie, dire la vérité : la biofiction contemporaine.* – Paris, 2019. – 450 p.
2. Alessandra Pozzo. *Le pouvoir des mots au Moyen Âge.* – Turnhout, 2014. – P.16
3. Florence Windmüller. «Apprendre une langue, c’est apprendre une culture.» *Leurre ou réalité ?.* –2015.
4. Бикеева Н. Ю. Средневековые жития святых между историей и историографией. /Диалог со временем 65. – Москва, 2018. 432 с.
5. Christelle Rouet-Delarue. *Analyse linguistique du discours historien: des sources au genre historique? Linguistique.* Université Michel de Montaigne-Bordeaux, 2014. – 446 p.
6. Christelle Rouet-Delarue. *Analyse linguistique du discours historien: des sources au genre historique? Linguistique.* Université Michel de Montaigne-Bordeaux, 2014. – 446 p.

¹³¹ Султонова Ш.М. Муқаддас матнларда зamon категориясининг лингвомаданий хусусиятлари. Фило.фан.бўйича.фалсаф.док (PhD) дисс... автореф. –Фарғона, 2018. –Б.15.

7. Амантурдиева Ш.Р. Ўзбек тили матнининг функционал-стилистик тадқиқи. Филол.фан.бўйича фалсафа.док (PhD). дисс... автореф. –Самарқанд, 2020. – Б.14-15.

8. Султонова Ш.М. Муқаддас матнларда замон категориясининг лингвомаданий хусусиятлари. Фило.фан.бўйича.фалсаф.док (PhD) дисс... автореф. – Фарғона, 2018. –Б.15.